

ACI HARİTA SEÇKİSİ 1

Eve Doğru Bir Bakış

öykü

Hazırlayan
ERCAN y YILMAZ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	7
Yağmurda Bir Gece	9
DERYA SÖNMEZ	
İstiklal Perileri	17
ÇAĞLA ÇİNİLİ	
Kayıp Aile	25
KADİR IŞIK	
Karanlık Bir Boşluk Giyinen Kentin Gecesi	41
ADNAN GERGER	
Kimsesiz	45
ABDULLAH ATAŞÇI	
İz	57
ZEYNEP GÜLÇİN	
Tek Kale	67
HALİL İBRAHİM ÖZBAY	
Pariluy	83
SEYHAN ASLAN HANOTTE	
Kız Suriye	97
MUSTAFA ÖZGÜR ÇAKIR	

Örümcek Hesabı	103
SEDAT DEMİR	
Toz Tanecikleri.....	111
HÜLYA YALÇIN	
Sakız.....	119
HAVVA YILMAZ	
Azap Çeken Hayvanları Gördün Mü?	123
GÖKHAN BAKAR	
YAZARLAR.....	143

SUNUŞ

Ercan y Yılmaz

Acı Harita: Yakın geçmişte suikast, saldırı, linç ve cinayetlere kurban verdiğimiz insanlarımızın isimlerinin verildiği cadde, sokak, köprü, meydan, sinema, tiyatro gibi yerlerde geçen öykülerle ortaya çıkan bir harita. Harita ama acı! Yaşatamadıklarımızın isimleri; kargo kutularımızın, mektuplarımızın, faturalarımızın üzerine yazılıyor. Eşimizle, dostumuzla, çocuklarımızla yürüdüğümüz, eğlendiğimiz; kızgınlıklarımıza, kırgınlıklarımıza, kavgalarımıza, kahkahalarımıza, aşklarımıza tanık olan mekânlarda isimleriyle yaşayan insanlarımızı bir kez de bütünlüklü hatırlamak ve hatırlatmak için bu haritayı öyküleştirdik.

Bir mekâna isim vermenin birçok nedeni vardır. O tabelalara denk gelince bazen hürmetle hatıralarını yâd ederiz, bazen hicap duyarız yaşatamadığımız için ve elbette tabelayı hesaplaşmak olarak da görürüz. Bazen resmî daireler değil de halk isimlendirir bu noktaları. Tabelada ne yazarsa yazsın, halkın dilinde acının haritasına işlidir o nokta. Hrant Dink'in

vurulduğu, Mehmet Sincar'ın pusuya düşürüldüğü, Emami El Rahmun'un katledildiği, Nuh Köklü'nün öldürüldüğü yerdir o noktanın ismi.

Seçkiye öyküsüyle katkı sunan değerli yazarlarımız Abdullah Ataşçı, Adnan Gerger, Çağla Çinili, Derya Sönmez, Gökhan Bakar, Halil İbrahim Özbay, Havva Yılmaz, Hülya Yalçın, Kadir Işık, Mustafa Özgür Çakır, Sedat Demir, Seyhan Aslan Hanotte, Zeynep Gülçin'e ve *Acı Harita*'yı öyküleme konusunda duygularıma, heyecanıma ortak olan İthaki Yayınları ailesine teşekkür ederim.

Eve Doğru Bir Bakış'la başladık *Acı Harita*'yı öyküleştirmeye. *Acı Harita*'da öyküler yaşanmaya devam edecek ve biz de o mekânlara isim olan insanlarımızı hatırlamaya/hatırlatmaya devam edeceğiz.

YAĞMURDA BİR GECE

Derya Sönmez

Her zamanki Ayvalık'a gidişlerimden birinde taze bir dal gibi ayrılan tali yola saptım. Köylere doğru tırmandığını tahmin ettiğim o dar yolu daha önce fark etmemiştim. Döne kıvrıla uzuyordu, üstündeki gökyüzü öyle bulutsuzdu, ay ışığı yolu o kadar güzel aydınlatıyordu ki... Tepelere dantel gibi işlenmiş bu güzel yol, nasıl birdenbire karşıma çıktıysa ardından sessizce kapanacak tek seferlik bir geçitti belki de. Fazla düşünmeden direksiyonu kırdım. Etrafta kimseler yoktu. Yıllar sonra ilk defa hesapsız davrandığım için keyiflendim. Neşeli bir Yunan müziği açtım. Müziğin ritmini içimde hissediyor, parmaklarımla ritim tutuyordum, pam pa pam pam pam. Arada, turuncu damlı evleriyle küçük köyler görüyordum. İki yanımdan çamlar, zeytinlikler akıyordu.

Sonra nasıl olduysa, uzakta lacivert bir çizgi gibi görünen kara bulutlar gökyüzünü kapadı. Yağmur bastırdı. Önce kısa bir sağanak geçişi olduğunu düşünüp üstünde durmadım. Fakat bir süre sonra damlaları arabanın camlarına çarpan deli bir rüzgâr esmeye başladı. Damlalar rüzgârla inceliyor,

neredeysse tozarak yağıyordu. O zaman ak bir duman sarıyordu etrafımı. Sileceklere rağmen önümü görmekte zorlanıyordum. Arabayı yolun kenarına çekip görüş mesafesinin açılmasını bekledim. Radyoda fırtına yüzünden Ayvalık'ta teknelerin battığı söyleniyordu. Dura kalka ilerlerken Beşiktepe Köyü yazan levhanın hemen yanında boylu boyunca yola devrilmiş bir ağaç çıktı karşıma. Yolu kapamıştı. Tutsam, asılsam, ittirsem yerinden kıvıldamazdı. Sabahı beklemekten başka çare yoktu.

Beşiktepe'ye doğru yürüdüm. Köydeki hanelerin biraz uzağında, yola en yakın evi gözüme kestirdim. Tek katlı, kerpiç bir evdi. Yanında bir kuyu vardı. Kuyunun üstünde muşambadan bir tente geriliydi. At kuyruğu yağmur dokunduğu yeri parçalamaya yemin etmişti sanki, muşambayı döverecek bütün sesleri örten muazzam bir gürültü çıkarıyordu. Muşamba, yağmur suyunun biriktiği yerden bel vermişti. Biriken sular kenarlardan oluk oluk akıyordu. Çekinerek kapıyı tıklattım. Biraz sonra sürgünün gıcırdayan sesi duyuldu. Kapının tek kanadı açıldı. Elinde gaz lambasıyla iki büküm bir adam belirdi. Lambanın ölgün ışığı yüzünü aydınlatıyordu. Adamın göz kapakları aşağıya meyletmiş, gözpınarlarında ufak birer leke gibi görünen göz akları dışında gözlerini örtmüştü. Bu onu güvenmiş gibi gösteriyordu. Durumu kısaca açıkladım. Geceyi geçirmeye bir dam bulabilirsem sabah erkenden yola çıkacağımı söyledim. Adam lambayı içeriye doğru uzatıp boynunu bükte. Oda tek gözdü. Ortada bir sac soba har har yanıyordu. Sobanın etrafına şilteler seriliydi, içeride adım atılacak yer yoktu. Farklı yaşlarda çocuklar yorganların altından kafalarını çıkardılar. Kısa süreliğine de olsa onları uyumaktan alıkoyan bir yabancı varlığına se-

vinmiş gibiydiler. Meraklı gözlerle bakışıp gülüştüler. İhtiyar utana sıkıla yüzüme baktı.

“Az dur,” dedi. “Bekle hele. Anahtarlar yok ama elbet bulunacak bir çaresi.”

Başına kasketini, sırtına kalın bir naylon geçirip önüme düştü. Ortalık zifiri karanlıktı. İhtiyarın elinde sallandığı fenerin kılavuzluğunda çamura bata çıka ilerliyorduk. Fenerden yayılan ışıktaki yağmur çizikleri parılıyordu. İkimiz de ses çıkarmıyor, yağmurun kesintisiz sesini dinliyorduk. Sonra gökyüzü kütürdedi, ortalık bir anda apak oldu. Az ilerideki iki katlı bina çaktı, söndü. Bundan sonrasını koşar adım yürüdük, merdivenleri alelacele çıkıp saçağın altına sığındık. Yağmur suyu kenarlardan sicim gibi akıyordu. İhtiyar soluk soluğaydı. Nefesinin düzene girmesi için biraz bekledikten sonra feneriyle duvarı aydınlattı, duvardaki çinko levhada “Sabahattin Ali Kütüphanesi” yazıyordu. Geceyi kütüphane binasında geçirebileceğimi söyledi.

Camsız, mukavvayla kapatılmış pencereden kolayca içeri girdik. İşin esas zorluğu pencereyi yeniden sıkılamak oldu. Mukavva çağşak yağmuru yedikçe kenarlarından kat kat açılmıştı. İçeriden bulduğumuz kuru mukavvaları naylonla kaplayıp camı kapadık. Bu gece idare etse yeterdi. İş bittiğinde rüzgâr ıslığını artırmıştı. Nasıl bir yere geldiğimizi sonradan fark ettim. Yerde havı dökülmüş bir halı vardı. Denk hâline getirilmiş döşekler üst üsteydi, yanında plastik sandalyeler, kırık dolaplar, leğenler, eski eşyalar duruyordu. Kütüphaneden çok depoya benziyordu burası. Kitaplık rafları öteberiyle doluydu. Kitaplar da vardı tabii. Çoğu raflarından alınmış, sağa sola saçılıp yere atılmıştı.

Şaşkınlığımı görünce mahcup bir hâlde kütüphanenin ortasında durdu, ellerini çaresizlikte iki yana açtı.

“Kadınlar sürekli temizliyor ama çocuklar,” dedi. “Çocuklar rahat bırakmaz ki. Camdan girer, oyun oynar birbirlerine kitap atarlar.”

Çocuklar kitap okusalar ya diyecektim, sustum.

“Evvvel köyümüze bu kütüphaneyi yaptılar. Üç beş kere dışarıdan gelenler oldu. Şimdilerde pek ziyaretçisi yok.” Duraksadı. “Dışarıdan gelenler hep Ayvalık’ı görmek ister, senin gibi zorda kalmadıkça buraya uğramazlar.”

Kabahatin birazını bana yükleyince rahatlamıştı.

En azından başımı sokacak bir yer bulmuştum. Bulmuştum ya, burada da başka türlü bir yağmur yağıyordu.

“Sabaha kadar dinmezse afet olur,” dedi ihtiyar. Cebinden çıkardığı bez mendile kof kof öksürdü.

Hakkı vardı. Kütüphane şimdiden erimeye başlamıştı. Pencere pervazlarından, menteşelerinden su giriyor, tavan akıyor, her yerden şıprıtı sesleri duyuluyordu. Gök gürledikçe camlar zangırdıyordu. Birazdan sıvalar dökülecek, duvarlar art arda çökmeye başlayacaktı. Kitapları yokladım. Çoğu ıslaktı, ciltleri kabarmıştı. Yerde olanları topladım, korunaklı bir yere kaldırdım. O aheste aheste, duvar kenarına istiflenmiş odunların kuru kalmış birkaç parçasını ayırdı, cansız bir ateş yaktı. Masayı pencerenin önüne taşıdık, iki yanına birer sandalye çekip oturduk. Cebinden bir sigara çıkardı. Acelesiz. Tırnakları tütünden sararmıştı. Sigarayı ateşledi. Ateşleyince de derin bir nefes çekti ve sabaha kadar ilgiyle dinleyeceğim hikâyelerin ilkinin anlatmaya başladı.

“Vaktiyle buralarda bir kocakarı vardı. Zayıfff,” dedi eğri işaret parmağını sallayarak, sesi titrek bir fısıltıyla uzayıp söndü.

“Zarzaıf bir kadıncık. Ben de bu hikâyeyi yine böyle yağmurlu bir gecede ondan dinlediydim. Ayvalık’ın köylerinden birinde herkes tarafından sevilen bir oğul varmış. Bu oğlan

akılsız biri değilmiş aslında ama deniz, koynunda sakladıklarıyla öyle güzel, öyle cazibeli bir şeydir ki insanın aklını kolayca çelebilir. İşte oğlana olan buymuş, çocuk denize sevdalanmış. Adını bile duymadığı yerleri görüp tanımak hasretiyle yanıp tutuşmaya başlamış. Köylü yıllar evvel üç gencini kurban verdiği için bir daha denize oğul vermemeye yemin etmiş. Fakat ne kadar karşı çıksalar onu yolundan döndürememişler. Sonunda, rüzgârın kolayına, yolun açık olsun, demek zorunda kalmışlar. Oğlan bir kuşluk vakti denize açılmış. Aradan aylar, yıllar geçmiş. Denk gelip de uzun seferlerden döndüğünü görenler, çocuğun teninin esmerleştiğini, güçlü kuvvetli, gözleri ışıltılı çakan genç bir adam olduğunu fark etmişler. Her defasında sepetler dolusu balıkla dönüyormuş. Sırtı gümüş gibi parlayan kolyozlar, nar çiçeği renginde üç beş tanesi koca sepeti dolduran mercanlar... Köy meydanında şerefine sofralar kuruluyor, ahali balıkları yerken oğulun anlattığı uzak deniz hikâyelerini, akla hayale sığmayacak maceraları dinliyormuş. Onu böyle mutlu görmekle oğul adına seviniyorlarmış tabii. Neredeyse kendi oğlumuzun günahına giriyorduk, diyorlarmış. İyi ki, demişler. İyi ki bizi dinleyip de arzusunun peşinden gitmekten geri kalmadı. Akıllı çocukmuş vesselam.”

İhtiyar bir an duraksadı. Gölgesi, sırtını verdiği duvarı boylu boyunca kaplıyordu.

“Fakat bir gece öyle bir fırtına kopmuş ki...”

Gayriihtiyari pencereden dışarı baktık. Kara, kunt bulutlar gökyüzünde katman katman birikiyordu. Anlatacaklarının iştahıyla sigaradan derin bir nefes çekti.

“Bu daha ne ki. Oğulun anlattığı gibi bir fırtınayı ben ömrü hayatımda görmedim,” dedi ağzından dumanlar çıkararak.

Sonra gözlerini pencereye dikti. Sağanak, kalın bir sis tabakası gibi etrafımızı sarmıştı, bir şey görebilmek mümkün değildi. İşte o zaman gözümün önünde dalgaların arasında çarpınan, denizin enginliğiyle kıyaslandığında ufacık, el kadar bir yelkenli belirdi.

“Kaptanla mürettebatı hemen vaziyet almışlar tabii. Fırtına demirini atıp bütün yelkenleri indirmişler. Dalgalar yükseldikçe geminin üstünden aşırıyordu. İşin büyüğünü, ortada koşturan kuru kalabalığı sakinleştirmekle asıl bizim oğul yapmış. Yolcuların paniğe kapıldığını görünce herkesi çevresine toplamış ve onlara bir hikâye anlatmaya koyulmuş. Hikâye anlatma işinde öyle mahirmiş ki hava ne kadar soğuk olursa olsun, o bir kere yalımlar sıçratarak korlanan bir ateşi anlatmaya başladı mı, bu ateş dinleyicilerine ayan olur, herkesin eti kemiği ısınır, soluk yüzlere renk gelirmiş. Köyünü anlatmış. İlkbaharda çiçeklenen badem ağaçlarının arasında ya da yazın kıpırtısız sıcaklığında geçen hikâyelermiş bunlar. Oğulun anlattıklarıyla büyülenen kalabalık, bir süre sonra dalgaların sallantısını duymaz olmuş. Çünkü orada değillermiş artık. Saatler sonra, oğlanın iyice yorulduğu, konuşmaktan dilinin damağına yapıştığı anda dinleyicilerin arasından biri söz istemiş. İzin varsa ben de kendi hikâyemi anlatmak isterim, demiş. Bu delikanlı gemide tayfalık yapan sessiz biriymiş. Bir kolu yokmuş. Eksik kolu yerinde, gömleğinin dirsek boyunda düğümlenmiş yeni sallanır dururmuş. Kimse kolunu nasıl kaybettiğini bilmezmiş. Mert delikanlıymış ama. Eksikliğine rağmen aylak bir tayfadan iyi iş görürmüş. Uzun deniz seferlerinde akşam iş bittikten sonra güvertede tek başına oturur, sessizce denizi izlermiş. Sessizliğinde onu başkalarından ayıran kederli bir yan varmış. Böyle bir delikanlının anlatacağı acı bir hikâyedir kuşkusuz,” dedi ihtiyar.

Yağmurun hızı kesilmişti. Yine de toprak suyu emmekte zorlanıyor, yarısını emiyorsa yarısını köpük köpük kusuyordu. Birazdan gün ağaracaktı. Sabah olacağını, yağmurun dineceğini, kütüphaneyi, ihtiyarı geride bırakıp yoluma gideceğimi düşününce üzüldüm. Bu yağmurlu geceye tutunup kalmak istedim. Delikanlının anlatacağı hikâyeyi öyle merak ediyordum ki. İhtiyar bitkin görünüyordu. Uyuyup kalmasın diye omzundan dürtüp parmaklarının arasında korlanmakta olan sigarayı işaret ettim. Şöyle bir silkinip kaldığı yerden devam etti.

“İşte bizim bu delikanlı... Bu yaman delikanlı dinleyicilerden birine bakarak ‘Hiç sen bir su değirmeninin içini dolaştın mı...’ diyerek o muazzam hikâyesini anlatmaya başlamış.

* Sabahattin Ali'nin “Değirmen” adlı öyküsünden alıntılanmıştır.